

Nr. 49 — Mandag 27. februar 1956 — 81. årg.

Freden og friheten må ha moralsk ryggrad

„De virkelige nyheter” — et skuespill om sannhetsvilje og idékamp

Det er ingen tvil om at den nordiske premiere på MRA-skuespillet «De virkelige nyheter» i Kristiansand lørdag ble en opplevelse for alle som var til stede. I første rekke skyldes dette stykkets forfatter, den tidligere stjernereporter og lederskribent i London-avisen «Daily Express», Peter Howard. Han vet det meste som er verd å vite om livet og atmosfæren i en Beaverbrook-

redaksjon. Han har dessuten den store journalist og den rutinerte dramatikers evne til å forkorte eller forlenge sitt perspektiv i harmoni med sine intensjoner; han kan samle tingene i en sum, gripe poengene, finne fram til hovedlinjen i utviklingen, ta tonen og holde den til siste strofe. Å se dette skuespillet er som å lytte til en forteller som krydrer fortellingen med plutselige, spirituelle innfall om små ting

Til og med de to avisers motto understreker identiteten. Man sitter stadig og kjenner seg småhumrende igjen: ja visst, nettopp sånn og slik foregår det. Eller nesten slik iallfall. Et og annet kan riktignok få en til å stusse. De brønlende manuskript-bud for eksempel — de gjør seg kanskje på en scene eller i en amerikansk film, men i en arbeidende avisredaksjon hører de nok ikke hjemme. Brøl skaper hverken manuskript eller reportasje. Da er den jevne knepringen fra skrivemaskinene og den rolige samtale over telefonen utvilsomt langt mer formålstjenlig og effektiv.

Redaktørens sekretær Simon Slade må vi også stille et spørsmålstegn ved. Dette møbel har vi oppriktig talt vanskelig for å finne plass til i en redaksjon — Beaverens medregnet. Naturligvis har forfatteren sin ganske bestemte hensikt med å plasere mr. Slade i sitt drama, hvor han i siste akt øyensynlig fungerer som en slags nøkkel til skrinet med det rare i. Under enhver omstendighet må mr. Slades rolle — på scenen — by sin tolker mangen vrien nøtt å knekke, og vi misunner sannelig ikke Torleif Gundem som i de kommende uker skal forsøke å finne fram til en noenlunde plausibel løsning av denne rebus. Det nytter ham dessverre ikke å besøke avisredaksjonene på turnéen for å gjøre studier i marken — i norsk, dansk og svensk presse er og blir mr. Slade en ukjent person, medmindre han da skal oppfattes symbolsk. Det er dikteren Peter Howard som med dristig dikterisk suverenitet har skapt denne fyren og gitt ham plass i ensemblet. Vi får slå oss til tåls med det.

Ellers er selve den dramatiska situasjonen akseptabel nok. Kanskje smaker regjeringsskrisen noe mer av fransk-italiensk regi enn av anglosaksisk

Glimt fra den fullsatte teatersalongen.

— men store fordi de kaster forståelsens lynstreif over situasjoner og menn.

«De virkelige nyheter» har både et miljø, en situasjon og et budskap.

Miljøet er altså tegnet etter selvsyn. Vi finner unektelig mange trekk som det er nærliggende å tro at forfatteren har hentet direkte fra «Daily Express» i Fleet Street og fra de andre storavisene i samme gate. Slektskapet mellom redaktør MacFarlane i «Dagens Ekko» og lord Beaverbrook er jo således til å ta og føle på.

sådan. Men dette behøver slett ikke være noen innvending. Gjennom de siste femti år har dessverre så altfor mange land og altfor mange regjeringer opplevd nettopp den form for politisk krise som Howard her lar oss se bak kulissene. Og den smarte politiker som «darker seg i baken med nasjonale talemåter», for å bruke Macody Lunds karakteristikkk, — taburettrytteren som kamouflerer sin personlige ærgjerrighet bak altruismens smukke fraser, er jo en velkjent gjenganger i alle slekter og tider så langt historien går. Statsråd Eric Hamilton har mange åndelige brødre — også i dagens aktuelle strid.

Skuespillets budskap har både styrke og appell. Sannheten skal frigjøre eder. Bare sannhetsviljen og trosviljen kan redde oss fra åndelig un-

dergang. Der er ikke noe i veien med verden annet enn menneskenes vilje; mennesket er sin egen ulykkes smed. Nettopp nå skal den etiske heroisme stå sin prøve. I siste instans er det med sin vilje man velger, enten man vil isolere seg i sitt eget jeg og egoismens og materialismens helvete — eller om man vil ta bruddet, den forpliktende beslutning, og bli utfridd av jedyrkelsens hemninger.

I idékampen opererer vi med tro, moralske normer, livsanskuelse og livsfilosofi. Det store spørsmål for vår

(Forts. side 8)

Freden og friheten -

Forts. fra side 1.

samtid er: Hvilken idé skal dominere verden? Demokratiets og det frie menneskes bestemmelse må bli å slå tilbake de kjempende materialistiske kreftene som marsjerer fram. Men freden og friheten må ha en moralsk ryggrad. Løsningen ligger i en etisk og åndelig gjenfødelse — med utgangspunkt i bergprekenen. Løsningen ligger ikke i nye politiske partier — men en ny ånd i alle partier. Uselvskhetens, renhetens, ærlighetens, kjærlighetens ånd. Ikke en ny religiøs tro, men en ny inspirasjon i alle trosbekjennelser. Ikke en ny morallov, men en ny måte å anvende den moralske lov. Det er når alt kommer til alt bare to klasser i verden: de som vil forvandles og de som ikke tar i mot forvandling. Et liv bygd på absolutte moralske normer må uvegerlig føre til Golgata hver dag. Skjer denne personlige forvandling, skapes det også en ny personlig innstilling som kan forandre nasjoners skjebne. Skal menneskene kunne befri seg fra det gamle og det som er foreldet, kan dette bare skje ved at vi setter oss nye mål og setter humanitet og etiske verdier først.

Med andre ord — verden trenger en moralsk terapi. Ad disse tankebaner arbeider Peter Howard. Et menneskes kall må alltid være større enn hans yrke.

«De virkelige nyheter» er, vurdert som dramatisk enhet, ikke ubetydelig. Imidlertid er det sikkert ikke denne side ved skuespillet som har interessert Howard mest. For ham er scenen og teatret i første rekke et praktisk instrument til forkynnelse og levendegjørelse av en idé og et budskap. Denne hensikt når han også — meget langt på vei.

Dybdepsykologi og dybdeperspektiv er riktignok ikke hans sterke side. Det er i tegningen av det skarpe relieff han viser et sikrere hånd.

MRA's skuespillere er jo amatører og pretenderer ikke å være annet; det ville da også være unfair å vurdere deres sceniske prestasjoner ut fra noen annen forutsetning. Men det gleder oss å kunne slå fast at allerede til åpningsforestillingen hadde Aage Andersen skapt en ypperlig nyhetsredaktør Fish, mandig, sann, gripende, overbevisende. Sturla Jonssons tolkning av

nyhetsreporter Brook, Victor Smiths framstilling av teaterkritiker Mortimer og Noni Segelckes herlige vaskekeone hører også til de helt gledelige opplevelser. De øvrige medlemmer av ensemblet kommer nok etter — etter hvert. Fru Børrisen og Maud Krohn viser allerede så gode takter at de etter alt å dømme snart vil være «over kneiken». Lektor Braathen bør vel forsøke å gjøre sin MacFarlane litt sintere og bredbrystet av og til; der skal være både pepper og sennep i den kanoenen når han fyrer av sine skudd! Eiliv Skard behøver heller ikke være redd for å tilsette sin hederverdige statsråd en klype ram salt nå og da under kokingen, — denne Hamilton er nok bevandret ikke bare udi den høyere korved den åpne valgkamps folkeved den åpne valgkamps folkemøter er han på hjemmebane og slår den store kinesiske tromme — og han bærer sikkert preg av det. Det må være en artig oppgave for Skard å søke å få nettopp dette fram.

Lykke til — alle sammen!

Til premieren var innløpet hilsningstelegrammer fra en rekke MRA-medarbeidere i inn- og utland. Etter forestillingen fikk man et par korte, poengterte appeller fra scenen — et dansk, et svensk, et engelsk og et norsk vitnesbyrd om hva MRA er og vil. Rikt bifall, stor og varm stemning.

J. S.

Scenebilde fra «De virkelige nyheter».

Redaktør Johannes Seland

27 FEB. 1956